

Fig. 3. *Fattigbøsse, o. 1600 (s. 964), sidens graveringer udtegnet af Bent Ejner Nielsen 1983. — *Armenbüchse, um 1600, Auszeichnung der Seitengraverungen.*

†KAPEL

Ifølge præsteindberetningen til Ole Worm 1638¹ fandtes der uden for byen et kapel, hvis levninger endnu kunne ses. Det var før reformationen et valfartssted, der blev besøgt »for kultens skyld, endog i nattemørke«. I 1600'rne tjente det som begravelsessted for dem, som ikke kunne tilstedes hvile på byens almindelige kirkegårde. – Varde bysbog nævner 1639² lokaliteten Kapelbjerg, der kan være identisk med det nuværende Arnbjerg, øst for den gamle bykerne.³

¹ Udg. v. Frank Jørgensen 1970, bd. 1, s. 214.

² Carl Lindberg Nielsen: *Varde Bys Historie*, 1942, s. 232.

³ Indberetningen 1638 (note 1) omtaler et »Annæbjerg« (Arnbjerg?) uden at dette dog sættes i forbindelse med †kapellet.

VOR FRELSERS KIRKE

Metodistkirken på hjørnet af Østervold og Frisvadvej er opført 1891 af røde mursten (murmester J. Christensen) og består af et lang-

hus i nyromanske former med rundbuede vinduer og et lavt vesttårn ved indgangen, kronet af et lanternespir.

KIRKEGÅRDE I VARDE

Arnbjerg kirkegård, tidligere kaldet kapelkirkegården, er anlagt 1879 nær anlægget Arnbjerg, øst for den gamle bykerne. Den første begravelse fandt sted 1881. Samme år opførtes et kapel af røde mursten (arkitekt L. A. Winstrup), en rektangulær bygning med diagonalt stillede støttestøtter ved hjørnerne og senere tilføjede sidefløje, 1926 udvidet med et parti mod vest (arkitekt Aage Bugge). I moderne klokkestabel af beton hænger to *klokker*: 1) Romansk, tidligere i S. Nikolaj kirke, se s. 958. 2) Støbt 1979 af Eijsbouts, Holland, 73 cm i tvm.

Østerlund kirkegård er anlagt 1956-57 øst for Lundvej som en skovkirkegård. Den første begravelse blev foretaget 1967. Et kapel og klokketårn er opført 1981 af arkitekterne Richard Aas og Herløv Thorup.